

Відгук

офіційного опонента на дисертаційну роботу

Сухомлинова Рудольфа Олеговича

«Організаційно-методичні засади оздоровчо-рекреційної діяльності дітей дошкільного віку в умовах дитячих футбольних клубів»

представлену на здобуття наукового ступеня кандидата наук з фізичного виховання та спорту за спеціальністю 24.00.02 – фізична культура, фізичне виховання різних груп населення

Актуальність обраної теми. Активна рухова діяльність дітей, дошкільного віку є фактором, який впливає на формування особистості дитини. У дошкільному віці створюється фундамент для покращення здоров'я та фізичного розвитку, формування основ здорового способу життя.

Застосування засобів фізичної рекреаційної діяльності на заняттях з фізичного виховання дає можливість оволодіння різними руховими вміннями та навичками, вдосконалення психомоторних і вегетативних функцій, покращення якісної сторони рухової діяльності, здійснення розвитку фізичних можливостей дитини та отримання задоволення від занять.

Проте, існує необхідність в науковому обґрунтуванні організаційно-методичних засад оздоровчо-рекреційної діяльності, застосування сучасних засобів, форм і методів фізичного виховання для оздоровчо-рекреаційних програм з дітьми дошкільного віку.

Науковці наголошують про значні можливості використання елементів спортивних ігор, серед яких найбільш привабливим для дітей є футбол. Це динамічна, емоційна гра, яка сприяє формуванню колективізму, взаємодії, соціалізації дітей та самовдосконаленню.

Значні можливості для проведення оздоровчо-рекреаційних занять з використанням елементів футболу мають дитячі футбольні клуби. Проте, потребує вдосконалення організаційно-методичне забезпечення оздоровчо-рекреаційної діяльності дітей дошкільного віку в умовах дитячих футбольних

клубів у відповідності до сучасних тенденцій розвитку системи дошкільної освіти.

Зв'язок роботи з науковими планами, темами. Дослідження виконано відповідно до теми 3.9. «Удосконалення наукових засад спорту для всіх, фітнесу та рекреації» Зведеного плану науково-дослідної роботи у сфері фізичної культури і спорту Міністерства України у справах сім'ї, молоді та спорту на 2011–2015 роки (номер державної реєстрації 0111U001735) та теми 3.15 «Теоретико-методологічні засади оздоровчо-рекреаційної рухової активності різних груп населення» Плану НДР НУФВСУ на 2016–2020 рр. (номер державної реєстрації 0116U001630). Роль автора (як співвиконавця теми) полягала в обґрунтуванні підходів до удосконалення організаційно-методичного забезпечення оздоровчо-рекреаційної діяльності дітей дошкільного віку в умовах дитячих футбольних клубів.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформованих у дисертації, їх достовірність і новизна, повнота їх викладу в опублікованих працях. Обґрунтованість та достовірність результатів дослідження обумовлені сукупністю методологічних і теоретичних позицій дослідження; теоретико-методологічною обґрунтованістю концепції дослідження; аналізом сучасних підходів до вирішення проблеми; організацією експериментальної роботи з використанням комплексу методів дослідження, адекватних об'єкту і предмету, меті і завданням дисертаційного дослідження, практичною апробацією; статистичною обробкою отриманих результатів та позитивним ефектом від втілення.

Результати дослідження носять об'єктивний характер за кількістю дітей дошкільного віку. Усього до дослідження було залучено 72 хлопчика віком 5–6 років, які відвідували дитячі футбольні клуби м.Києва. У соціологічних дослідженнях брали участь 60 батьків, чиї діти відвідують заняття на базі футбольних клубів м.Києва, а також 11 експертів серед яких педагогічні працівники закладів дошкільної освіти, керівники та науковці.

Сформульовані висновки у повній мірі відображають зміст проведених досліджень і відповідають завданням.

Основні положення дисертаційної роботи опубліковано в 13 наукових працях, з яких 7 статей представлено у фахових виданнях України (4 з них включено до міжнародної наукометричної бази), 1 стаття у фаховому зарубіжному виданні (Польща), яке включено до Міжнародної наукометричної бази. За матеріалами дослідження також опубліковано 5 праць апробаційного характеру.

Матеріали дисертаційної роботи представлено на 8 Міжнародних наукових конференціях та 1 всеукраїнській конференції.

Мета дослідження – визначити підходи до вдосконалення організаційно-методичного забезпечення оздоровчо-рекреаційної діяльності дитячих футбольних клубів для підвищення безпечності та ефективності занять з дітьми дошкільного віку.

Завдання дослідження:

1. Провести аналіз сучасної спеціальної науково-методичної літератури та провідного світового досвіду щодо організації оздоровчо-рекреаційної діяльності з елементами спортивних ігор дітей дошкільного віку в умовах дитячих спортивно-оздоровчих клубів.

2. Визначити показники фізичного стану дітей дошкільного віку, чинники вибору спортивно-оздоровчого закладу для дітей старшого дошкільного віку.

3. Обґрунтувати і розробити модель організаційно-методичного забезпечення оздоровчо-рекреаційної діяльності дітей старшого дошкільного віку в умовах дитячого футбольного клубу.

4. Визначити технологічні та методичні умови реалізації розробленої моделі організаційно-методичного забезпечення дитячого футбольного клубу та визначити її ефективність.

Об'єкт дослідження – оздоровчо-рекреаційна діяльність дітей 5–6 років в умовах дитячих футбольних клубів.

Предмет дослідження – організаційно-методичне забезпечення оздоровчо-рекреаційної діяльності дитячих футбольних клубів.

Методи дослідження. Теоретичний аналіз літературних джерел і документальних матеріалів здійснювався з метою визначення особливостей рухового режиму дітей дошкільного віку, обґрунтування інноваційних підходів до організації оздоровчо-рекреаційних занять з дітьми, оцінки можливості та доцільності використання елементів спортивних ігор у оздоровчо-рекреаційних програмах для даного контингенту, характеристики клубних об'єднань для дітей, їх сутності, функцій та специфіки. Оцінка фізичного розвитку дитини проводилась шляхом співставлення антропометричних (довжина, маса тіла, окружність грудної клітки) і фізіометричних (життєва ємність легень та м'язова сила кисті) показників з віковими та регіональними стандартами за класичною методикою (В. Г. Ареф'єв, 2012). Окрім цього, залежно від завдання використовували загальноприйняті для оцінки фізичного розвитку індекси. Вимірювання життєвої ємності легень проводили за допомогою сухого спірометра за загальноприйнятою методикою. Дослідження м'язової сили кистей рук проводились за допомогою кистьового динамометра. Функціональний стан організму оцінювали за допомогою широко розповсюджених у практиці фізичного виховання та вікової фізіології індексів (Т. Ю. Круцевич, М. І. Воробйов, Г. В. Безверхня, 2011), які характеризують роботу серцево-судинної, дихальної систем. Оцінка морфофункціонального стану дітей старшого дошкільного віку здійснювалася за методикою Н. Польки, С. Гозак (2013), яка включала оцінку показників фізичного розвитку (рівень, гармонійність за показниками маси тіла та окружності грудної клітки), оцінку біологічного розвитку, оцінку стану зорового аналізатора (оцінка бінокулярного зору, оцінка гостроти зору за результатами тесту «Чорна рука»), оцінку функціонального стану постави (оцінка постави у сагітальній площині за показником плечового індексу, оцінка постави у фронтальній площині за показником індексу вертикального викривлення хребта –

проводилася медичним працівником дитячого футбольного клубу), оцінку стану склепіння стопи (оцінка склепіння правої та лівої стоп за показником індексу Фрідланда), оцінку функціонального стану м'язової системи (оцінка статичної витривалості м'язів спини, оцінка гнучкості), оцінку координації рухів (проба «Дерево», проба «Мотузочка», оцінка розвитку дрібної моторики за тестом Н. І. Озерецького). Визначався індекс інтегральної оцінки морфофункціонального стану дітей старшого дошкільного віку. Діагностика емоційного стану проводилася за методикою М. Люшера (кольоровий тест). Оцінка стану здоров'я дітей 5–6 років проводилася за даними викопіювання результатів медичних профілактичних оглядів з медичних карт (ф.026/о). Для оцінки рівня рухової активності дошкільників застосовувалася крокометрія. Також до дослідження нами було залучено батьків, які оцінювали рухову активність дітей за допомогою анкети «Рівень рухової активності вашої дитини» (ДУ «Інститут гігієни та медичної екології імені О. М. Марзєєва» НАМНУ), яка містила 7 запитань, що передбачали варіанти відповідей, тому для респондентів завдання полягало у відмітці найбільш правильного, на їх думку, твердження. Метод педагогічного спостереження проводився за організацією процесу занять на базі дитячих футбольних клубів з метою виявлення основних аспектів, які впливають на залучення дітей дошкільного віку до оздоровчо-рекреаційних занять та покращення організації роботи на базі клубних об'єднань. При підготовці спостереження конкретизувалися його мета, методи і способи фіксації даних. Під час дослідження, проведеного методом «спостереження», особлива увага зверталась на рівень матеріально-технічної бази для проведення оздоровчо-рекреаційних занять, на рівень кадрового та програмно-методичного забезпечення. Узагальнені результати педагогічних спостережень були використані в процесі вдосконалення організаційно-методичних засад оздоровчо-рекреаційної діяльності дитячих футбольних клубів з метою підвищення безпечності занять. Констатувальний педагогічний експеримент проводився з метою отримання первинної інформації про показники

фізичного стану дітей старшого дошкільного віку. Усього в констатувальному експерименті взяло участь 72 хлопчики 5–6 років, які відвідували дитячі футбольні клуби м. Києва. Перетворювальний експеримент був спрямований на оцінку ефективності запропонованих підходів до вдосконалення організаційно-методичного забезпечення оздоровчо-рекреаційної діяльності дитячих футбольних клубів. Тривалість перетворювального педагогічного експерименту склала 10 місяців. Проведено експертну оцінку за методом переваги (ранжирування). В якості експертів були залучені педагогічні працівники закладів дошкільної освіти, керівники спортивно-розважальних та оздоровчих центрів, науковці – розробники методик та матеріалів для закладів дошкільної освіти). Соціологічні методи дослідження (анкетування батьків) застосовували для оцінки чинників вибору спортивно-розважальних закладів. При виконанні дисертаційного дослідження були використані статистичні методи аналізу за допомогою програми STATISTICA 8.0. Побудова рисунків і таблиць, оформлення роботи виконувались за допомогою програм Microsoft®Word 2010 та Microsoft®Excel 2010.

Наукова новизна отриманих результатів дослідження полягає в тому, що:

– уперше теоретично обґрунтовано структуру та зміст моделі організаційно-методичного забезпечення оздоровчо-рекреаційної діяльності дитячих футбольних клубів, що включає організаційний, діагностичний, програмно-методичний і контрольний блоки, та опрацьовано технологічні та методичні умови її реалізації для підвищення безпечності та ефективності занять з дітьми дошкільного віку;

– уперше обґрунтовано цілісний підхід до програмно-методичного забезпечення оздоровчо-рекреаційної діяльності, який включає підвищення кваліфікації дитячих тренерів з впровадження анімаційних технологій, рівня поінформованості батьків з питань здоров'язбереження дітей старшого дошкільного віку, залучення дітей 5–6 років до анімаційної програми з

елементами футболу;

– уперше при розробці моделі організаційно-методичного забезпечення виявлено значущі чинники вибору спортивно-оздоровчого закладу для дітей старшого дошкільного віку, які включають оцінку якості, безпеки, комфортності умов, сприятливої для розвитку дитини атмосфери, покращення організації рекреаційно-оздоровчої діяльності спортивно-розважальних центрів, організації співпраці закладу та сім'ї в напрямі підвищення рівня залучення дітей до рухової активності;

– доповнено наукові розробки щодо використання програм спортивної анімації з контингентом дітей дошкільного віку в умовах дитячих футбольних клубів;

– дістали подальшого розвитку дані щодо особливостей показників фізичного розвитку, функціонального стану, фізичної підготовленості та психоемоційної сфери, рухової активності, захворюваності дітей старшого дошкільного віку;

– уточнено і конкретизовано змістові характеристики форм педагогічного контролю дітей дошкільного віку в умовах клубних форм організації оздоровчо-рекреаційних занять з елементами футболу;

– отримали подальший розвиток положення про організацію оздоровчо-рекреаційної рухової активності дітей дошкільного віку в умовах клубних занять; доповнено теоретичні відомості про стан нормативного і програмно-методичного забезпечення діяльності дитячих футбольних клубів.

Практична значущість роботи дослідження полягає в оптимізації та підвищенні ефективності та безпечності оздоровчо-рекреаційних занять з елементами футболу для дітей дошкільного віку, в можливості використання теоретичних, практичних доробок у практиці діяльності дитячих футбольних клубів та у розробці практичних рекомендацій для фахівців сфери фітнесу та рекреації. Розроблено та експериментально апробовано програму оздоровчо-рекреаційних занять з використанням елементів футболу «Football Stars» для дітей дошкільного віку. Результати наших досліджень використані під час

планування та організації рекреаційної діяльності в оздоровчо-розважальних центрах, дитячих футбольних клубах. Сформульовані у дисертації висновки і пропозиції стали основою для впровадження навчально-методичних матеріалів у навчальні дисципліни «Спортивна анімація», «Інноваційні технології у фізичній рекреації» Національного університету фізичного виховання і спорту України, Класичного приватного університету. Впровадження підтверджено відповідними актами.

Особистий внесок здобувача У спільних публікаціях здобувачеві належать пріоритети в організації досліджень, аналізі, обговоренні фактичного матеріалу, інтерпретації отриманих результатів і їх теоретичному узагальненні. Внесок співавторів визначається участю у формуванні напрямів досліджень, в організації досліджень окремих наукових напрямів, допомогою в обробці матеріалів.

Оцінка змісту дисертації, її завдання в цілому та ідентичності змісту автореферату і основних положень дисертації. Дисертація складається з переліку умовних позначень, вступу, п'яти розділів, висновків, списку використаних джерел (215 найменувань), додатків та викладена на 224 сторінках загального тексту. Робота містить 42 таблиці, 13 рисунків.

Автореферат відповідає змісту дисертації і розкриває основні положення дисертації

У **вступі** обґрунтовано актуальність обраної теми, вказано на зв'язок роботи з науковими планами, темами; визначено мету, завдання, об'єкт, предмет, основні методологічні засади дослідження; розкрито наукову новизну та практичну значущість одержаних результатів, визначено особистий внесок здобувача в опублікованих у співавторстві наукових працях; подано інформацію про апробацію і впровадження результатів дослідження, окреслено етапи дослідження та визначено кількість публікацій автора за темою дисертації.

У першому розділі **«Організація оздоровчо-рекреаційної рухової активності з елементами спортивних ігор для дітей дошкільного віку в**

умовах клубних занять» проведено аналіз науково-методичної літератури та документальних матеріалів із досліджуваної проблеми.

Автором проаналізовано особливості рухового режиму дітей дошкільного віку і визначено, що значним чинником покращення здоров'я є раціональна побудова рухового режиму. Проте автор зазначає про недостатню визначеність змісту і параметрів рухової активності дітей 5-6 років.

Значна увага в даному розділі приділяється вивченню інноваційних підходів, щодо організації оздоровчо-рекреаційних занять, з дітьми дошкільного віку. Вдосконалення системи оздоровчо-рекреаційних занять можливо на основі розширення видів рухової активності, впровадження сучасних форм і методів занять фізичними вправами.

Особливий інтерес представляє використання елементів спортивних ігор у оздоровчо-рекреаційних програмах, які впливають на підвищення рівня здоров'я, фізичної підготовленості, формування фізичного та психічного розвитку дітей.

Аналіз діяльності клубних об'єднань для дітей, а саме їх сутність, функції та специфіка свідчить про необхідність вдосконалення організаційно-методичних засад оздоровчо-рекреаційної діяльності дітей дошкільного віку.

У другому розділі **«Методи та організація дослідження»** описано основні методи дослідження, що доповнюють один одного та відповідають специфіці об'єкта та предмета дослідження, його меті та завданням.

У дослідженнях брали участь діти дошкільного віку (5–6 року життя, хлопчики). Представлений контингент дошкільників був задіяний у дослідженні добровільно при письмовій згоді батьків на участь у всіх етапах педагогічного експерименту, а також на подальший аналіз й оприлюднення їх особистих даних під час розгляду та висвітлення результатів дослідження. Загальна кількість учасників педагогічного експерименту склала 72 хлопчики віком 5–6 років, які відвідували дитячі футбольні клуби м. Києва.

Дослідження передбачало чотири етапи науково-педагогічного пошуку.

Метою першого етапу (жовтень 2015 р. – жовтень 2016 р.) була систематизація дослідження з проблеми удосконалення організаційно-методичного забезпечення оздоровчо-рекреаційної діяльності дитячих футбольних клубів; визначення мети, завдань, об'єкта, предмета та складання програми дослідження. На цьому етапі був проведений аналіз літературних джерел з проблеми дослідження, усього було проаналізовано понад 200 джерел спеціальної науково-методичної літератури, а також посилань на Інтернет-джерела. Також було проведено більше 50 педагогічних спостережень за організацією та проведенням занять з дітьми дошкільного віку на базі дитячих футбольних клубів.

Другий етап (листопад 2016 р. – грудень 2017 р.) включав організацію і проведення педагогічного експерименту, метою якого було одержання нових теоретичних та експериментальних даних про особливості організації оздоровчо-рекреаційних занять з контингентом дітей старшого дошкільного віку в умовах дитячого футбольного клубу з метою підвищення рівня їх безпеки та ефективності. Проведено педагогічні дослідження з оцінки показників фізичного розвитку, фізичної підготовленості, функціонального стану, рухової активності хлопчиків старшого дошкільного віку, які займаються футболом на базі дитячих футбольних клубів. Проведено анкетування батьків з оцінки ефективності організації оздоровчої діяльності на базі дитячих футбольних клубів та проведено експертну оцінку з метою визначення доцільності удосконалення системи організаційно-методичного забезпечення оздоровчо-рекреаційної діяльності дитячих футбольних клубів. Здійснено математичну обробку даних отриманих результатів дослідження, узагальнено результати. До соціологічних досліджень долучалися батьки (всього 60 осіб), чії діти відвідують подібні заняття на базі футбольних клубів м. Києва, а також 11 експертів (педагогічні працівники закладів дошкільної освіти, керівники спортивно-розважальних та оздоровчих центрів, науковці – розробники методик та матеріалів для закладів

дошкільної освіти).

Третій етап (січень 2018 р. – травень 2019 р.) передбачав удосконалення етапів та змісту системи організаційно-методичного забезпечення оздоровчо-рекреаційної діяльності дитячих футбольних клубів та опрацювання технологічних та методичних умов її реалізації. Розроблено авторську програму оздоровчо-рекреаційних занять, здійснено її впровадження в умовах дитячого футбольного клубу та визначено її ефективність за показниками фізичного стану дітей старшого дошкільного віку. Апробувалися результати експериментальної роботи через написання наукових статей у фахових журналах України та доповідях на Міжнародних і Всеукраїнських науково-практичних конференціях.

На четвертому етапі (червень 2019 р. – жовтень 2020 р.) здійснено обробку отриманих матеріалів, їх аналіз та інтерпретацію через призму досліджень інших авторів, сформульовано основні висновки й рекомендації, структурно і стилістично оформлено текст дисертації, підготовлено її до апробації та офіційного захисту.

У третьому розділі **«Аналіз показників фізичного стану дітей дошкільного віку»** подані дані констатувального педагогічного експерименту.

Проведено аналіз показників фізичного розвитку хлопчиків 5 та 6 років. Отримані дані порівнювались із віковими стандартами. З'ясовано, що більшість досліджувальних за показниками фізичного розвитку відповідають нормативним показникам. Слід відзначити, що 40,3 % дошкільників мали дисгармонійний фізичний розвиток.

Розподіл дітей за станом склепіння стопи не має статистично значущих розбіжностей в залежності від віку ($p > 0,05$), у той же час наголошується, що значна кількість дітей мають проблеми з плоскостопістю.

Аналіз показників фізичної підготовленості свідчить про низький рівень статичної витривалості, гнучкості, координаційних здібностей. Результати дослідження свідчать, що існують достовірні відмінності ($p < 0,05$)

у тестах статична витривалість м'язів спини, нахил тулуба вперед з в.п. стоячи на гімнастичній лаві та в пробах «Мотузочка» та « Дерево» між дітьми 5 та 6 років.

За результатами крокометрії встановлено, що середній обсяг рухової активності (РА) у п'ятирічних дітей у будні становить 17,4 тис. кроків та 17,7 тис. Кроків у вихідні дня, у шестирічних – 17,8 тис. кроків у будні та 18,1 тис. кроків у вихідні. Спостерігається незначне збільшення обсягу рухової активності дітей у вихідні дні. Рухова активність дітей дошкільного віку статистично значуще ($p < 0,05$) знижується у несприятливі за погодних умов місяці року (лютий, березень, листопад, грудень).

Порівняльний аналіз інтегральної оцінки РА засвідчив, що між РА хлопчиків 5 і 6 років статистично значущих відмінностей ($p > 0,05$) не зареєстровано.

У структурі захворюваності дітей старшого дошкільного віку превалювали хвороби органів дихання (в тому числі ЛОР-органів, часті респіраторні інфекції, рецидивуючий бронхіт) (68,05 %), захворювання кістково-м'язової системи та сполучної тканини (9,72 %), ока та його додаткового апарату (8,30 %), шкіри та підшкірної клітковини (5,55 %), деякі інфекційні та паразитарні хвороби (4,16 %), хвороби органів травлення (2,77 %).

Отримані дані констатувального експерименту слугували основою для розробки моделі організаційно-методичного забезпечення оздоровчо-рекреаційної діяльності та її складової програми занять з елементами футболу у дитячих футбольних клубах.

У четвертому розділі **«Удосконалення організаційно-методичного забезпечення оздоровчо-рекреаційної діяльності дитячих футбольних клубів»** представлено обґрунтування підходів щодо удосконалення організаційно-методичного забезпечення оздоровчо-рекреаційної діяльності дітей старшого дошкільного віку в умовах дитячих футбольних клубів та результати перетворювального педагогічного експерименту.

В даному розділі автором проведено аналіз діяльності дитячих клубів, що дало можливість визначити проблеми в організації оздоровчо-рекреаційної діяльності. Слід зазначити, що в окремих клубах існує перевантаження дітей в групах, що не сприяє якісному проведенню занять і дотриманню техніки безпеки.

Автор вказує, що причина виникнення проблеми є низка умов, а саме: недостатня кількість подібних закладів, тимчасове припинення діяльності об'єднань на базі дошкільних установ на невизначений період, незадовільний стан матеріально-технічного та навчально-методичного забезпечення їх діяльності, особливо у комерційному секторі, недостатній рівень кваліфікації педагогічних кадрів, які безпосередньо проводять заняття з дитячим контингентом, низький рівень роботи з батьками, організації з ними консультативно-просвітницької роботи тощо.

Встановлено, що більшість дитячих футбольних клубів у своїй роботі керуються програмами дитячо-юнацьких шкіл, що зазвичай розраховані на дітей молодшого шкільного віку і не враховують особливості контингенту дітей дошкільного віку.

Існують проблеми в впровадженні сучасних оздоровчо-рекреаційних технологій та здійсненні належного педагогічного та медичного контролю.

Однак, слід відзначити і позитивні моменти програм, що використовуються в клубах: їх орієнтованість на дитину (дитиноцентричність), ґрунтовна методична проробка стратегії виховного процесу, ігрова форма подання матеріалу, наявність інваріантної та варіативної складової, які дозволяють тренеру не лише слідувати сформованій програмі, але й самостійно моделювати виховний і оздоровчий процес, розуміти перспективи оздоровчо-рекреаційної діяльності.

Для вдосконалення організаційно-методичного забезпечення оздоровчо-рекреаційної діяльності дітей дошкільного віку було проведено опитування батьків.

Встановлено, що на думку 15 % опитаних заклад, який відвідує їх дитина, забезпечує високу якість проведення спортивно-оздоровчих занять, при цьому 40 % переконані у належній якості, а 36,7 % і 8,3 % оцінили якість проведення спортивно-оздоровчих занять як неналежну та незадовільну відповідно.

Більшість батьків упевнені, що у відвідуваному дитиною закладі створено належний та достатній рівень комфортних умов і сприятливої атмосфери для проведення спортивно-оздоровчих занять. Проте третина батьків (28,3 %) розцінила рівень комфортності умов для занять як задовільний і лише 6,7 % повністю задоволені психологічним кліматом, який превалює у футбольному клубі. Рейтингова оцінка найбільш значущих факторів показала, що психологічно комфортні умови для перебування дитини в клубі (1,60; 0,87 ум. од.) батьки вважають найбільш важливим чинником при виборі спортивно-оздоровчого закладу. В той же час, на друге місце опитувані поставили високий професійний рівень, належне ставлення інструкторів до дитини (2,05; 0,89 ум. од.), на третє – належну організацію роботи закладу (4,27; 2,36 ум. од.), а на четверте – добрі стосунки між дітьми у групі, коли заклад сприяє розкутому спілкуванню з однолітками та дорослими (4,43; 1,49 ум. од.).

Аналіз відповідей експертів щодо підвищення рівня організаційно-методичного забезпечення оздоровчо-рекреаційної діяльності дітей дошкільного віку в умовах дитячих футбольних клубів свідчить, що 81,8 % вказують на необхідність його модернізації з урахуванням сучасних наукових досліджень.

Максимальна частка респондентів, яка склала 90,9 % (n = 10), найбільшу увагу звернула на невідповідність традиційних заходів оздоровчої роботи з дошкільниками сучасним вимогам і такими, що потребують заміни на більш сприятливі для вирішення завдання зміцнення здоров'я, підвищення рівня фізичної підготовленості, своєчасного фізичного і психічного розвитку дитини.

Отримані дані покладено автором в основу створення моделі організаційно-методичного забезпечення оздоровчо-рекреаційної діяльності дитячих футбольних клубів, яка включала організаційний, діагностичний, програмно-методичний та контрольний блоки.

В даному розділі представлено основні технологічні та методичні умови реалізації організаційно-методичного забезпечення оздоровчо-рекреаційних занять в умовах дитячих футбольних клубів.

Значна увага приділена засобам, які використовувались в процесі занять, серед яких серія веселих ігрових вправ з футбольним м'ячем: естафети, рухливі ігри, конкурси, спортивні вікторини, розважальні заходи, свята, сюжетно-рольові ігри.

Діти дошкільного віку, які проявили підвищений інтерес до занять футболом, мали можливість відвідувати додатково заняття у «Football club», які були спрямовані на початкове навчання гри у футбол. Основними задачами програми «Football club» були: навчання основам техніки гри у футбол; вивчення історії виникнення футболу; навчання початковим знанням з суддівства; прищеплення навичок змагальної діяльності відповідно до правил гри у футбол; підвищення рівня різнобічної фізичної та функціональної підготовленості дітей; навчання прийомам гри у футбол і вдосконалення тактичних дій.

Ефективність моделі організаційно-методичного забезпечення оздоровчо-рекреаційної діяльності показала, що після експерименту частка хлопчиків із надмірною масою тіла знизилася на 12,5 %. Розподіл дітей за станом склепіння стопи в залежності від стадії експерименту дозволив установити приріст частки дітей із нормальним склепінням стопи. Позитивні зрушення відбулися також за показниками фізичної підготовленості дітей.

Порівняно з попереднім етапом експерименту, серед хлопчиків на 25,0 % збільшилася частка таких дітей, що характеризувалися стійким бінокулярним зором. Приріст частки учасників експерименту з правильною поставою склав 37,5 %. Відбулися зміни за показниками комплексної оцінки

морфофункціонального стану, емоційного стану. Розподіл учасників експерименту за рівнями стану їх емоційної сфери після експерименту показав, що приріст частки хлопчиків, які характеризувалися сприятливим станом емоційної сфери, збільшився на 32,5 %.

Таким чином, результати дослідження свідчать про ефективність розробленої моделі організаційно-методичного забезпечення оздоровчо-рекреаційної діяльності дітей дошкільного віку в умовах дитячих футбольних клубів.

У п'ятому розділі «Аналіз та узагальнення результатів дослідження» охарактеризовано повноту отриманих результатів. Результати проведеного дослідження підтвердили та доповнили вже відомі розробки, а також сприяли отриманню нових даних щодо проблеми, яка вивчалася. За результатами дослідження отримано три групи даних:

–підтверджено дані (Е. С. Вільчковський, Н. Ф. Денисенко, 2011; В. О. Кашуба, О. М. Бондар, 2010; Л. Максименко, 2018; Н. Є. Пангелова, Т. Ю. Круцевич, 2019) щодо недостатнього рівня рухової активності дітей старшого дошкільного віку та важливості його підвищення для покращення показників фізичного та емоційного станів;

–підтверджено та розширено дані науковців (О. Валькевич, А. Альошина, І. Бичук, 2012; П. П. Чередніченко, 2018) щодо можливості та доцільності використання засобів футболу в корекції порушень опорно-рухового апарату (плоскостопості) дітей старшого дошкільного віку;

–доповнено результати досліджень (О. Л. Богініч, Ю. М. Бабачук, 2014; С. Воропай, О. Сукачов, 2014; Ю. Н. Ермакова, 2010; О. Є. Конох, 2014) про особливості застосування засобів спортивних ігор з метою підвищення рівня залучення дітей дошкільного віку до регулярної рухової активності, покращення показників їх фізичного стану;

–уточнено і конкретизовано змістовні характеристики форм педагогічного контролю дітей дошкільного віку (О. В. Давиденко, В. П. Семененко, С. В. Трачук, 2019; Н. Є. Пангелова, Т. Ю. Круцевич, 2019)

в умовах клубних форм організації оздоровчо-рекреаційних занять з елементами футболу;

– результатами нашого дослідження доповнено висновки вчених (А. В. Віндюк, А. Г. Захаріна, Є. А. Захаріна, 2014) щодо ефективності використання програм спортивної анімації з континентом дітей дошкільного віку в умовах дитячих футбольних клубів.

До нових результатів роботи належить: теоретичне обґрунтування моделі організаційно-методичного забезпечення оздоровчо-рекреаційної діяльності дитячих футбольних клубів, що включає організаційний, діагностичний, програмно-методичний та контрольний блоки та опрацювання технологічних та методичних умов її реалізації для підвищення безпеки та ефективності занять з дітьми дошкільного віку; обґрунтування цілісного підходу до програмно-методичного забезпечення оздоровчо-рекреаційної діяльності в умовах дитячих футбольних клубів; виявлення значущих чинників вибору спортивно-оздоровчого закладу для дітей старшого дошкільного віку, які включають оцінку якості, безпеки, комфортності умов, організації співпраці закладу та сім'ї в напрямі підвищення рівня залучення дітей до рухової активності.

Загалом дисертаційна робота Сухомлинова Рудольфа Олеговича «Організаційно-методичні засади оздоровчо-рекреаційної діяльності дітей дошкільного віку в умовах дитячих футбольних клубів» написана українською мовою із дотриманням наукового стилю, що відзначається адекватним застосуванням термінологічного апарату. Робота є цілісною і характеризується тематичною повнотою та розкриттям головної наукової ідеї автора. Надалі у роботі наукові та практичні положення логічні та достатньо обґрунтовані. Викладені ідеї та розробки, що належать співавторам чи іншим авторам, та критичний аналіз наукових поглядів інших авторів мають посилання на джерела.

Зміст автореферату відповідає основним положенням дисертації.

В цілому позитивно оцінюючи дисертацію, слід відзначити окремі недоліки та зауваження:

1. В розділі 1.1. «Особливості рухового режиму дітей дошкільного віку» бажано було б представити порівняльний аналіз сучасних підходів щодо підвищення рухового режиму.

2. У розділі 1.4. необхідно було б розкрити особливості функціонування футбольних дитячих клубів.

3. Не з'ясовано чим обумовлено вибір тестів для оцінки фізичної підготовленості дошкільників, які займаються футболом? Більшість тестів не дає змогу оцінити рівень рухових якостей, які розвиваються в процесі занять футболом.

4. В організації дослідження не зазначені футбольні клуби, в яких було проведено дослідження.

5. Необхідно було б в таблицях 3.1., 3.6. та 3.7. представити результати достовірності відмінностей між показниками фізичного розвитку, функціонального стану та рухової активності між хлопчиками 5 та 6 років.

6. На основі опитування батьків, автором визначаються мотиви відвідування оздоровчо-рекреаційних занять дітьми (табл. 4.3.) та причини інтересу до занять футболом (табл. 4.4.). Виникає питання наскільки це співпадає з думкою дитини?

7. В табл. 4.10. представлено критерії ефективності організації оздоровчо-рекреаційної діяльності дітей дошкільного віку, але не наведено показники за якими можна було б їх оцінити.

8. Потребує пояснення, чому у 9 висновку зазначається, що в ході педагогічного експерименту досліджувалась ефективність розроблених рекомендацій з організаційно-методичного забезпечення, а в 4 завданні ефективність моделі організаційно-методичного забезпечення?

9. В практичній значущості дослідження необхідно було б конкретно вказати дитячі футбольні клуби, в яких проведено дослідження, у відповідності до актів впровадження, які представлені в роботі.

Висновок про відповідність дисертації встановленим вимогам.
 Дисертаційна робота «Організаційно-методичні засади оздоровчо-рекреційної діяльності дітей дошкільного віку в умовах дитячих футбольних клубів» Сухомлинова Рудольфа Олеговича має достатнє теоретичне й практичне значення і є самостійним завершеним науковим дослідженням, де висвітлено нові науково обґрунтовані результати, що розв'язують важливу наукову проблему – вдосконалення організаційно методичних засад оздоровчо рекреаційної діяльності дітей дошкільного віку в умовах дитячих таборів.

За актуальністю порушеної проблеми, новизною отриманих результатів та практичним значенням дисертація Сухомлинов Р.О. відповідає вимогам п. 11 «Порядку присудження наукових ступенів» затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 р. № 567 (зі змінами), а її автор заслуговує присудження наукового ступеня кандидата наук з фізичного виховання і спорту за спеціальністю 24.00.02 – Фізична культура, фізичне виховання різних груп населення.

Офіційний опонент:

доктор наук з фізичного виховання і спорту,
 професор, проректор з наукової діяльності
 Придніпровської державної академії
 фізичної культури і спорту

Н.В. Москаленко

Підпис Москаленко Н.В. засвідчую:
 начальник відділу кадрів

Н.І. Дем'янова